

# Ukraina 2 mars 2022

Den ryska invasionen har nu pågått en vecka. Fortfarande kan vi inte skönja något slut på denna tragedi, som givetvis främst drabbar Ukraina, men även får djupgående effekter för Ryssland och i förlängningen hela omvärlden.

Putin drar med allt fler av sina satellitstater i kriget. För ett par dagar sedan kom uppgifter om att tjetjenska trupper deltar i striderna och nu hävdas att även Belarus (Vitryssland) deltar med trupper.

Marxistarkivet har under den senaste veckan publicerat ett stort antal texter som belyser olika aspekter av detta krig och dess förspel. För en komplett lista, se [Senaste nytt](#).

Nedan återges artiklar från brittiska *Guardian*, *International Viewpoint*, amerikanska *Jacobin* och franska *Mediapart*.

MF 2/3 2022

## Innehåll

<b>Guardian</b> .....	<b>1</b>
<i>Sanktioner fungerar inte – seriös diplomati enda sättet att få stopp på Putin</i> .....	1
<b>International Viewpoint</b> .....	<b>2</b>
<i>PM om en radikal antiimperialistisk ståndpunkt om kriget i Ukraina</i> .....	2
<i>Hur tolkar ryssar invasionen av Ukraina?</i> .....	4
<b>Jacobin</b> .....	<b>6</b>
<i>Vanliga ryssar vill inte ha det här kriget</i> .....	6
<b>Mediapart</b> .....	<b>7</b>
<i>Ryssland, och omvärlden, ut på okänt vatten</i> .....	7

## Guardian

### ***Sanktioner fungerar inte – seriös diplomati enda sättet att få stopp på Putin***

**Simon Jenkins**

*The Guardian*, 28/2 2022

#### **När striderna är över måste Väst bidra till att Ryssland och Ukraina kan leva som grannar igen.**

Vi vet att Ukrainas folk modigt och beslutsamt avser att bekämpa den ryska invasionen. I den kampen måste de få stöd.

Men vilken sorts stöd? Storbritanniens regering håller inte med ukrainarna om att de är utsatta för samma hot och borde ansluta sig till samma kamp. Med Vladimir Putin i ett eventuellt tillstånd av mental störning skulle den åtföljande paranoian och slaktandet spela honom i händerna. Det skulle vara avskyvärt och, att döma av vad vi nu känner till, riskera att leda till en katastrof med både osäker och inte helt gynnsam utgång.

Storbritannien har med rätta tillsammans med resten av Europa uttryckt sin fasa inför det som sker. Men när den brittiska regeringen avkrävdes att göra något mer än att pliktskyldigast kanske ta emot några tusen flyktingar från Ukraina förföll inrikesministeriet till rena karikatyrer. Boris Johnson meddelade att lättnader av visumregler bara kunde gälla de allra närmaste familjemedlemmarna och migrationsminister Kevin Foster började tala om att ytterligare visa kanske kunde ges till fruktblockare. Även om Foster senare raderade ut sin cyniska tweet hade han visat att när det kommer till kritan är den brittiska regeringens stöd till Ukraina så gott som innehållslöst.

Det talas en hel del om ekonomiska sanktioner, kapitalismens motsvarighet till medeltidens belägring och hungersnöd. Problemet är bara att historien visar att sanktioner så gott som aldrig uppfyllt de uttalade målen. De åtgärder som nu vidtagits kommer förstås i vanlig ordning att drabba de fattiga mer än de rika och gynna åskådare som kinesiska storfräsare och gas- och oljejättar. Diktaturens byggnadsställningar är i stort sett immuna mot marknadens subtiliteter, stopp för handel och visumrestriktioner. Av sanktioner hårt drabbade nationer som Iran, Nordkorea, Kuba och Syrien har inte visat några tecken på regimförändringar. Om något stärker sanktioner makthavarna.

Det här är Putins krig, inte Rysslands, men hur ska Ryssland kunna göra sig hört? Tanken bakom sanktioner mot landets ekonomi, banker, resande, idrottslag och kosmopolitiska diaspora är att den på något sätt ska få Putin att inse att han gjort bort sig, att han gjort sig skyldig till en förfärlig missbedömning. Jag har inte sett någon berätta om hur man tänkt sig att detta ska bli verklighet. Tror vi att ryssarna plötsligt skulle göra vad de inte gjort på ett sekel och göra uppror och störta honom? Kommer en Claus von Stauffenberg-liknande [Claus von Stauffenberg var huvudpersonen i attentatet mot Hitler den 20 juli 1944, ö.a.] sammanvärjning att storma Kreml eller kommer ett uppbåd av kompisar att lasta upp honom på en kärva och föra honom till ett mentalsjukhus?

Oavsett hur länge detta än kan tänkas dröja måste väst – och i första hand Storbritannien – ha klart för sig hur svårt det är för en stolt regim och upphöra med sin aggression mot en förment svag stat och hur ihåliga dess ursäkter kommer att vara. I Putins patetiska förklaringar under helgen av invasionen av Ukraina hörde då jag ekon av Västs krig i Afghanistan, då vi fick veta att den brittiska armén dödade pashtuner i Helmand-provinsen för att folk skulle kunna

gå trygga på gatorna i Storbritannien. Det tog Storbritannien årtal innan man erkände nederlaget och packade och åkte hem.

Ska Ukraina – och Ryssland – behöva vänta lika länge på att Putin ska dö eller trilla av tronen? Realpolitik lär oss att Putin på något sätt måste fås att inse att han måste dra tillbaka sina arméer och medge att hans ”buffert-zons” strategi misslyckats. Medling måste hitta ord som täcker reträtten åt honom, hur svårt det än kan vara för en del att svälja sådana ord. Ukraina och Ryssland måste kunna leva som grannar igen, precis som geografien tvingat dem att göra genom historien. Annars blir alternativet för Kiev att genomlida årtal av ockupation och marionettregering tills dess att liberala röster i Ryssland övertygat vem som då än sitter vid makten i Kreml att ge vika.

Den sortens röster är vad alla – Ukraina, Ryssland och övriga Europa – har ett desperat behov av just nu. Vad som krävs är inte utfrysning och fiendskap från Väst, utan kontakter, vänskap och uppmuntran. En dag, helst snart, måste spelet för gallerierna upphöra och seriös diplomati återupptas.

Översättning: Björn Erik Rosin

## International Viewpoint

### ***PM om en radikal antiimperialistisk ståndpunkt om kriget i Ukraina***

**Gilbert Achcar**

*International Viewpoint*, 28/2 2022

Den ryska invasionen av Ukraina är det andra avgörande ögonblicket i det nya kalla krig som världen har slungats in i sedan sekelskiftet, som ett resultat av USA:s beslut att utvidga NATO. Det första avgörande ögonblicket var den USA-ledda invasionen av Irak 2003. Den slutade med ett fullständigt misslyckande att uppnå USA:s imperialistiska mål. Det pris som Irak betalade – och fortfarande betalar tillsammans med grannländerna – har varit enormt, men som USA:s tillbakadragande från Afghanistan nyligen visade, har USA-imperialismens benägenhet att invadera andra länder blivit allvarligt begränsat.

Ödet för Rysslands invasion av Ukraina kommer att avgöra hur benägna till aggressioner andra länder kommer att bli. Om den misslyckas kommer det att få kraftfullt avskräckande effekter på alla globala och regionala makter. Om den blir framgångsrik, dvs. om Ryssland lyckas ”återställa freden” i Ukraina med hjälp av ryska stövlar, så kommer effekten att bli en kraftig glidning av den globala situationen i riktning mot djungelns obegränsade lag, och uppmuntra USA-imperialismen och dess allierade att återuppta sitt eget aggressiva agerande.

För tillfället har det ukrainska folkets heroiska motstånd fått hela spektrumet av reaktionära beundrare av Vladimir Putin, från den globala hårda högern och yttersta högern till så kallade vänsteranhängare till den ryska imperialismen, att hamna i kaos. En seger för Putin i Ukraina skulle på ett oerhört sätt stärka hela denna räcka reaktionära politiker.

Utöver allmänna fördömanden av den ryska invasionen har det också funnits en viss förvirring i de verkliga antiimperialisternas led om inställningen till speciella frågor gällande det pågående kriget. Det är viktigt att klargöra dessa frågor.

1) Det räcker inte att kräva att Ryssland ska avbryta sina angrepp och kräva ”ett omedelbart eldupphör och återgång till förhandlingsbordet”. Vi använde inte ett sådant FN-liknande språk när USA invaderade Irak, utan krävde att angriparna omedelbart och ovillkorligt skulle dra sig tillbaka, precis som vi har gjort vid alla tillfällen då ett land har invaderats av ett annat. Likaså ska vi inte bara kräva att aggressionerna upphör, utan också att det sker ett omedelbart och ovillkorligt tillbakadragande av de ryska trupperna från Ukraina.

2) Kravet på ett ryskt tillbakadragande gäller varje tum ukrainskt territorium – inklusive det territorium som Ryssland invaderade 2014. När det blir dispyter om vem ett territorium tillhör varsohelst i världen – som i detta fall Krim eller provinserna i östra Ukraina – så accepterar vi aldrig att de löses med naket våld och maktens lag, utan bara med hjälp av folkets fria utövande av sin rätt till demokratiskt självbestämmande.

3) Vi är mot krav på direkt militär intervention av en imperialistisk makt mot en annan, vare sig det är med trupper på plats eller genom att införa en flygförbudszon på avstånd. Som allmän princip är vi mot direkta militära interventioner av något imperialistiskt land någonstans. Att be en av dem drabba samman med en annan är samma sak som att önska ett världskrig mellan kärnvapenmakter. Dessutom finns det ingen chans att en sådan intervention kan genomföras inom ramen för internationell lag, eftersom de flesta stora imperialistiska länder har vetorätt i FN:s säkerhetsråd. Även om det är lätt att förstå att ukrainska offer för aggressionen kan föra fram sådana krav av förtvivlan, så är det icke desto mindre oansvariga krav.

4) Vi är för att villkorslöst tillhandahålla defensiva vapen till offren för aggressionen – i detta fall den ukrainska staten som kämpar mot den ryska invasionen på sitt territorium. Ingen ansvarsfull antiimperialist krävde att Sovjetunionen eller Kina skulle ingripa i kriget i Vietnam mot den amerikanska invasionen, men alla radikala antiimperialister var för ökade vapenleveranser från Moskva och Beijing till det vietnamesiska motståndet. Att ge de personer som kämpar ett rättfärdigt krig medel för att kämpa mot en mycket mäktigare angripare, är en grundläggande internationalistisk plikt. Att säga blankt nej till sådana leveranser står i motsättning till den grundläggande solidariteten med offren.

5) Vi har ingen allmän principiell inställning till sanktioner. Vi var för sanktioner mot den sydafrikanska apartheidstaten och vi är för sanktioner som riktas mot den israeliska bosättningskoloniala ockupationen. Vi var mot sanktionerna som infördes mot den irakiska staten efter att den hade ödelagts av krig 1991, ty det var mordiska sanktioner som inte tjänade någon rättvis sak utan bara att en stat skulle underkuvas av USA-imperialismen till priset av nästan folkmord för dess befolkning. Västmakterna har beslutat om en hel rad nya sanktioner mot den ryska staten för dess invasion av Ukraina. En del av dem kan säkert minska den enväldiga Putinregimens förmåga att finansiera sin krigsapparat, andra kan bli skadliga för den ryska befolkningen utan att särskilt mycket påverka regimen eller dess oligarkkompisar. Vårt motstånd mot den ryska aggressionen och vår misstro mot de imperialistiska västregeringarna innebär att vi varken ska stöda de sistnämndas sanktioner eller kräva att de ska upphävas.

6) Utifrån ett progressivt perspektiv är slutligen den mest uppenbara och entydiga frågan av alla kravet att alla gränser öppnas för de ukrainska flyktingarna, precis som de borde för alla flyktingar som flyr från krig och förföljelser oavsett från vilken del av världen de kommer. Plikten att välkomna och inhysa flyktingar och kostnaderna för det måste fördelas jämnt mellan alla rika länder. De inrikes tvångsförflyttade personerna inom Ukrainas gränser ska också förses med trängande humanitär hjälp.

Solidaritet med det ukrainska folket!

Översättning: Göran Källqvist.

## **Hur tolkar ryssar invasionen av Ukraina?**

### **Intervju med Ilja Budraitskis<sup>1</sup>**

*International Viewpoint*, 26/2 2022 (intervjun gjordes 25/2)

(I efterdyningarna till den ryska invasionen av Ukraina talade *New Left Review* med Ilja Budraitskis om angreppets politiska sammanhang, Putins militära och politiska mål på kort och lång sikt, och svaret hittills från ryska medborgare. Varför var så många inom vänstern överraskade av den militära aktionens omfattning, och slutligen, hur kan vi uttrycka vår solidaritet nu? – NLR:s kommentar.)

\*\*\*\*\*

### **Hur är situationen nu? Hur omfattande är skadorna?**

Det är väldigt svårt att bedöma, eftersom rapporterna från båda sidor är i högsta grad motsägelsefulla. Men vi kan redan med säkerhet säga att det handlar om dussintals döda ukrainska medborgare, liksom ukrainsk och rysk militär personal. Ryska trupper rycker fram i flera riktningar (inklusive från belarusiskt territorium), och deras mål är att erövra de största städerna i landet, Kiev och Charkiv. Det finns också rapporter om explosioner i den ryska gränsstaden Belgorod. De kommande dagarna kommer att bli avgörande, eftersom Ryssland uppenbarligen förväntar sig att uppnå sina militära syften snabbt och tvinga den ukrainska ledningen att kapitulera fullständigt. Trots västs vägran att stödja Ukraina militärt visar sig dess armé samtidigt vara stridsduglig, och den ”specialoperation” som Putin tillkännagav kan mycket väl trappas upp till ett fullt utvecklat, långvarigt krig. Det finns redan rapporter om att ryska värnpliktiga – dvs. soldater 18-20 år gamla – deltar i kriget. Trots att militärledningen hittills har försökt dölja detta (inklusive från soldaternas familjer), så kommer det inte längre att bli möjligt om denna utveckling fortsätter.

### **Många ledande media i väst betonade hela tiden att det var sannolikt med en överhängande invasion, medan många inom vänstern uttryckte en mycket större skepsis. Blev du överraskad av angreppets omfattning?**

Liksom de flesta kommentatorer i Ryssland, trodde jag in i det sista inte att det var möjligt med ett fullskaligt angrepp på Ukraina. Ändå var den ryska utrikespolitikens aggressiva inriktning och den ryska arméns inblandning i kriget i Donetsbäckenet uppenbara för mig. Men de vänsteranhängare i väst som fram till sista minuten fick Ryssland att se ut som ett offer och hela tiden kallade den ukrainska regimen ”nazistisk”, har nu sin del av ansvaret för kriget. Och om de vill vara ärliga mot sig själva och sina anhängare, borde de erkänna sitt misstag offentligt.

### **Vilka är Putins mål, militärt och politiskt, på kort och medellång sikt? Vad har Putin för avsikter i Ukraina, och vad hoppas han uppnå med invasionen vad gäller Rysslands inhemska politik?**

Putins mål klargjordes i gårdagens tal till nationen: att krossa Ukrainas militära infrastruktur, tvinga Ukraina att kapitulera och ersätta dess ledarskap med en regim som är lojal mot Ryssland. Han förklarade också att denna ”specialoperation” är framtvungad (dvs. att Ryssland bara försvarar sig med ett angrepp) och har som mål att sätta stopp för ”folkmordet” i Donetsbäckenet. Enligt hans uppfattning är Ukraina en konstgjord statsbildning som i själva verket utgör historiskt rysk mark. Denna tolkning går klart mot den tidigare officiella propagandan, som förlöjligade själva tanken på en invasion.

---

<sup>1</sup> Budraitskis är ledande medlem av den ryska socialistiska organisationen *Vperjod* (Framåt)

### **När det gäller det historiska sammanhanget innan invasionen, hur viktig var Putins strategi sedan början av 2021 för att ytterligare befästa sin makt och krossa den organiserade oppositionen?**

Det senaste årets förtryck har förvisso gjort det möjligt att eliminera den organiserade oppositionen i landet, som kunde ha blivit central för en antikrigsrörelse. Dessutom var syftet med förtrycket att skapa en atmosfär av rädsla i samhället och minska intresset för politik. Icke desto mindre kan vi redan nu se att samhället är väldigt splittrat i sin inställning till kriget som har börjat och det har inte skett någon "samling kring fanan".

### **Vilken betydelse har de två "utbrytarrepublikerna" Donetsk och Luhansk i den större konflikten?**

Erkännandet av "republikerna" Donetsk och Luhansk självständighet var den centrala förväntningen för att inleda den militära operationen. I detta syfte skapades en konstgjord atmosfär av panik inom lokalbefolkningen (inklusive med tillkännagivandet av evakueringar). En viktig punkt var att gränserna på de territorier som erkändes inte angavs så tydligt, vilket öppnade en direkt väg för att rycka fram djupt in i Ukraina.

### **Hur kommer konflikten att påverka den politiska ekonomin i regionen och utanför den? Vilka resultat kan en utvidgad konflikt få?**

Logiken i det ryska ledarskapets rättfärdigande av kriget med Ukraina öppnar med lätthet möjligheten att gå vidare och ändra alla postsovjetiska gränser (ty enligt Putin skapades också de på ett konstgjort sätt). Det förstår ledarna i alla de postsovjetiska republikerna mycket väl, och ingen av dem har uttryckt stöd för Ryssland. Till och med Lukasjenko, som tillhandahöll territorium i Belarus till ryska trupper, har offentligt tagit avstånd från kriget och försökt framställa sig som en neutral part i konflikten. Putin räknar med att innehavet av kärnvapen ger honom en garanti mot militär intervention från väst på det han anser vara "historiskt" ryska territorier. Så det är mycket svårt att säga när han kommer att vara nöjd. Om hans plan att upprätta politisk och militär kontroll över Ukraina förverkligas, kan det mycket väl öppna vägen för att Ryssland går längre in i det postsovjetiska området.

### **Vi ser nu stora protester i Ryssland med många arresterade. Hur uppfattar du det ryska folkets känslor inför invasionen?**

Till skillnad från 2014 finns det ingen patriotisk entusiasm i Ryssland idag. En del av samhället är uppenbarligen direkt mot kriget med Ukraina, medan majoriteten helt enkelt tror att det snart kommer att vara slut och att Ryssland kommer att återupprätta freden. Det finns faktiskt väldigt få revanschister som välkomnar kriget och är beredda till alla möjliga uppoffringar för Rysslands geopolitiska seger. Under Putins långa styre har å andra sidan den överväldigande majoriteten ryssar antagit inställningen att de inte kan påverka någonting, och att allting hursomhelst kommer att avgöras utan deras deltagande. Denna bakgrund av avpolitiserings och demoralisering kan ge ett passivt stöd till kriget under en period. Men om kriget drar ut på tiden och de flesta ryssar får känna av dess ekonomiska och sociala konsekvenser, då kommer stämningarna att förändras dramatiskt. Vi ska också komma ihåg att för Ryssland är känslan av att ukrainarna är det kulturellt och historiskt mest närstående folket mycket viktig. Många ryssar har också ukrainska rötter eller släktingar som bor i Ukraina. Allt det skapar en ytterst ostadig grund för ett fortsatt stöd till kriget underifrån.

### **Vilket svar ska vänstern utanför Ryssland ge? Hu ska vi pressa våra egna regeringar, och vilka krav ska vi ställa?**

Först av allt måste vi kräva ett slut på kriget i Ukraina och direkta samtal mellan Putin och Zelenskyj. Vi måste kräva tillbakadragande av vapnen i Donetsbäckenet under FN:s kontroll.

Det är nödvändigt att klart säga vem som startade detta krig och inte leta efter ursäkter för det. Inget av detta innebär att stöda regeringarna i fråga, och än mindre NATO-blocket. Putin har förstås gjort en hel del för att rättfärdiga NATO:s existens och för att stärka organisationen i Europa. Samtidigt måste man förstå att sanktioner som riktar sig mot hela den ryska befolkningen och fördjupar landets isolering internationellt – inte bara regeringen utan också det ryska samhället – kan få motsatt effekt och leda till att regimen stärks.

Översättning: Göran Källqvist.

## Jacobin

### ***Vanliga ryssar vill inte ha det här kriget***

**Ilja Matvejev, Ilja Budraitskis**

*Jacobin magazine, 24/2 2022*

Igår kväll [23 februari] angrep Ryssland Ukraina. De värsta farhågorna har besannats. Invasionens omfattning är inte helt klar, men det är redan uppenbart att den ryska militären har angripit mål över hela landet, inte bara i sydöst (längs gränsen till de så kallade ”folkrepublikerna”). I morse väcktes ukrainare i olika städer av explosioner.

Vladimir Putin har klargjort operationens militära mål: den ukrainska arméns fullständiga kapitulation. Den politiska planen är fortfarande oklar – men innebär kanske mest troligt att det upprättas en prorysk regering i Kiev. Den ryska ledningen förmodar att motståndet kommer att slås ner snabbt och att de flesta vanliga ukrainarna plikttroget kommer att acceptera den nya regimen. De sociala konsekvenserna för Ryssland kommer förstås att bli svåra – redan i morse, till och med innan västs sanktioner hade tillkännagivits, kollapsade den ryska börsen och rubelns fall slog alla rekord.

Putins tal igår kväll, där han tillkännagav krigsutbrottet, symboliserade den ohöljda imperialismens och kolonialismens språk. I denna mening är hans regering den enda som så öppet talar som en imperialistmakt från 1900-talet. Kreml kan inte längre använda andra klagomål – inte ens NATO:s utvidgning – för att dölja sitt hat mot Ukraina och sin strävan att straffa det och lära det en ”läxa”. Dessa aktioner ligger bortom förnuftigt förstådda ”intressen” och befinner sig någonstans inom det ”historiska uppdragets” sfär, som Putin förstår det.

Sedan Alexej Navalnyjs arrestering i januari 2021 har polisen och säkerhetstjänsten i stort sett krossat den organiserade oppositionen i Ryssland. Navalnyjs organisation bedömdes vara ”extremistisk” och upplöstes, demonstrationer till hans försvar ledde till att omkring 15.000 personer arresterades, och nästan all oberoende media antingen stängdes ner eller stämplades som ”utländska agenter”, vilket begränsar deras arbete betydligt. Det är osannolikt med massdemonstrationer mot kriget – det finns ingen politisk kraft som kan samordna dem, och deltagande i gatuprotester, inklusive till och med av enstaka personer, bestraffas snabbt och hårt. De aktivistiska och intellektuella miljöerna i Ryssland är chockade och demoraliserade av händelserna.

Ett uppmuntrande tecken är att det inte har syns något tydligt stöd för kriget i det ryska samhället. Enligt Levada Center, det sista oberoende opinionsinstitutet (själv stämplat som ”utländsk agent” av den ryska regeringen), stöder 40% av ryssarna inte de ryska myndigheternas officiella erkännande av ”folkrepublikerna” Donetsk och Luhansk, medan 45% av ryssarna gör det. Även om det är oundvikligt med en del tecken på att ”samlas kring fanan”, så är det anmärkningsvärt, att Kreml trots fullständig kontroll över de stora mediekanalerna och en dramatisk ström av demagogisk propaganda i TV inte lyckas uppmuntra entusiasm för kriget.

Idag sker inget som liknar de patriotiska mobiliseringarna efter annekteringen av Krim 2014. I den meningen tillbakavisar invasionen av Ukraina den populära teorin att Kremles aggressivitet utåt alltid har till syfte att understöda legitimiteten på hemmaplan. Om något kommer kriget tvärtom att destabilisera regimen och i viss mån till och med hota dess överlevnad, eftersom ”problemet 2024” – behovet att göra en övertygande uppvisning av Putins återval när ryssarna ska välja president nästa gång – fortfarande är aktuellt.

Vänstern i hela världen måste enas kring ett enkelt budskap: nej till den ryska invasionen av Ukraina. Det finns ingenting som rättfärdigar Rysslands aktioner, de kommer att leda till lidande och död. I denna tragiska tid uppmanar vi till internationell solidaritet med Ukraina.

Översättning: Göran Källqvist.

## Mediapart

### ***Ryssland, och omvärlden, ut på okänt vatten***

**Martine Orange**

*Mediapart, 28/2 2022*

**Genom att stoppa ryska centralbanken från tillgång till sina utländska valutareserver har Väst vidtagit en åtgärd utan motstycke. Den 28 februari sjönk rubeln med 20 procent. Ett fall jämförbart med det ryska sammanbrottet sommaren 1998.**

Redan innan de sanktioner USA och Europa införde under helgen trätt i kraft insåg ryssarna, som inte glömt det ekonomiska sammanbrottet 1998, allvaret i situationen. Redan på söndagen ringlade sig köerna långa utanför bankomaterna i de flesta större städerna: var och en försökte så snabbt som möjligt få ut sina tillgångar eller i varje fall tillräckligt med kontanter för att kunna klara sig den närmaste osäkra framtiden.

För Ryssland befann sig nu på okänt ekonomiskt och finansiellt vatten. Och konsekvenserna av det kommer heller inte att utebli för resten av världen.

De sanktioner som den 26 februari infördes mot Ryssland får i sig effekter det för ögonblicket är svårt att överblicka. Efter att under några dagar ha tvekat bestämde sig slutligen USA och EU att stoppa vissa ryska bankers tillgång till Swift, det elektroniska betalningssystem som säkrar internationella transaktioner, och överföring av medel mellan banker och finansinstitut runt om i världen.

”Ett finansiellt kärnvapen”, framhöll den franske finansministern Bruno Le Maire som vet att denna åtgärd betraktas som ett test på västvärldens beslutsamhet att försvara Ukraina. Redan 2014, efter den ryska annekteringen av Krim, övervägde man samma åtgärd för att till sist avstå från den. Den ryske finansministern Alexej Kudrin hade då gjort bedömningen att åtgärden skulle innebära en femprocentig minskning av Rysslands BNP. Men européerna valde då att retirera.

### **En åtgärd utan motstycke**

Observatörer har däremot fäst mindre uppmärksamhet vid det andra åtgärdspaketet. ”Helt fel”, säger Éric Dior, professor i nationalekonomi i Paris och Lille. ”För de är långt ifrån triviala. Väst går till angrepp på den ryska valutareserven. Redan i augusti gjorde USA detta när man lade beslag på den afghanska centralbankens reserver sedan talibanerna kommit till makten. Men det går inte på något vis att jämföra med de åtgärder som nu vidtagits mot den ryska centralbanken.”



Åtgärderna mot den ryska centralbanken är utan motstycke. Ett slags neutronbomb med oförutsägbara ekonomiska konsekvenser. För de bär i sig frön till kaos i den internationella monetära ordning som byggts upp efter andra världskriget.

De valutareserver som tjänar som garanti och försvar av en valuta är en av hörnpelarna i den. De förutsätter ett förtroendefullt förhållande mellan de stora centralbankerna, en uppslutning bakom det internationella monetära systemet. Reserverna består endera av tillgångar hos andra centralbanken eller av tillgångar i andra valutor. Fram till nu har det varit något heligt: de reserverna var skadade, okränkbara. Hädanefter är så inte längre fallet.

Vladimir Putins regering har byggt upp dessa reserver efter de första sanktionerna 2014: 630 miljarder dollar, 130 miljarder i guld, 200 miljarder i dollar, 70 miljarder i yuan till vilket ska läggas 195 miljarder dollar i statsägda förmögenhetsfonder.

För att sätta stopp för Vladimir Putins möjligheter att kringgå de västliga sanktionerna har USA och EU beslutat att den ryska regeringen inte längre ska ha tillgång till dessa reserver. Den 28 februari utvidgade USA:s regering detta till förbud mot alla amerikanska transaktioner med den ryska centralbanken, statsägda ryska förmögenhetsfonder eller det ryska finansministeriet. Genom sanktionerna har Rysslands regering inte längre tillgång till cirka hälften av dessa reserver.

”Den åtgärd utan motstycke som vi vidtagit idag kommer att avsevärt reducera Rysslands möjligheter att använda sina tillgångar i destabiliserande syfte”, sade Janet Yellen, chef för Federal Reserve i USA. I sin kommuniké gör USA:s regering inget för att dölja vad man är ute efter: man inleder ett totalt finansiellt krig för att få Vladimir Putins regim att falla samman monetärt, finansiellt och ekonomiskt. ”Direktivet kommer att störa försöken att stödja den ryska valutan som nu faller kraftigt och Rysslands försök att stötta rubeln”, heter det.

### **Sammanbrott för rubeln**

USA:s förutsägelser verifierades så fort marknaderna öppnades på måndagen. Den ryska valutan sjönk med 20 procent under dagen för att hamna på 111 rubel för en dollar mot 83 rubel i fredags. På knappt en vecka har den ryska valutan förlorat 50 procent i värde gentemot dollarna. Man får vända tillbaka till sommaren 1998, då den ryska ekonomin drabbades av sammanbrott, för att hitta ett så spektakulärt fall. Vid den tiden var det på vippen att sammanbrottet lett till en internationell systemkris.

För att försöka stävja fallet höjde den ryska centralbanken under dagen räntan från 9 procent till 20 procent. Men denna spektakulära höjning fick ingen effekt och de som hade rubel fortsatte snarare att försöka att bli av med dem, utan att kunna hitta någon köpare. Likviditeten dunstade bort överallt. Och om den brutala räntehöjningen inte gör det möjligt för Ryssland att stötta sin valuta riskerar den däremot mycket snabbt att störta in i recession en regim som redan är försvagad av inflation.

”De ekonomiska realiteterna har förändrats radikalt. Nu gäller det att vidta åtgärder för att begränsa skadeverkningarna. Vi agerar i enlighet med våra intressen” sade Kremls talesperson Dimitrij Peskov.

Den ryska centralbanken försöker inte längre hålla skenet uppe och beslutade att stänga börsen, obligationsmarknaden, valutamarknaden och stoppa alla utländska transaktioner på de ryska kapitalmarknaderna för att hindra panik och massiv försäljning. De grupper som arbetar mot utlandet beordrades att ställa 80 procent av sina tillgångar till centralbankens förfogande.

En del anser att centralbanken snabbt kan återta kontroll över rubeln och kapitalmarknaderna. Andra fruktar att den ryska regeringen kommer att inställa betalningarna av en del av sina skulder.

### **Turbulens i det europeiska bankväsendet**

Västliga banker, i synnerhet europeiska, blev tagna på sängen av de sanktioner som infördes under veckoslutet och fick ägna måndagen åt att bedöma hur utsatta de var för risker i Ryssland och avbryta relationer. Société Générale, HSBC och Unicredit tillkännagav således att man avbröt sina kommersiella relationer med Ryssland, eftersom landet nu var avstängt från Swift. Danske Bank, som på senare år varit inblandad i skandalen med vittvätt av ryska pengar, frös alla sina tillgångar i Ryssland. Precis som JP Morgan.

Sådana åtgärder kunde dock inte hindra kraftiga svängningar på börserna. Österrikiska Raiffeisen Bank International, betraktad som en av de banker som är mest i farozonen för den ryska krisen, förlorade 18 procent den 28 februari. Franska Société Générale som de senaste åren gjort stora satsningar i Ryssland, tappade 16 procent. Italiens Unicredit sjönk med 10 procent.

De fallen är dock ingenting jämfört med ryska Sherbank, det största kreditinstitutet i Ryssland. I London föll aktierna med över 70 procent under dagen. Den 27 februari tillkännagav Europeiska centralbanken att flera europeiska dotterbolag till denna bank, som inte längre hade tillgång till europeiska kapitalmarknader eller till valutaförstärkningar hos ryska centralbanken, försatts i konkurs, eller näst intill.

### **Massiva köp av rysk gas**

Tumultet spred sig som väntat till energimarknaderna, där Ryssland är en dominerande aktör. På Brent snuddar man nu vid ett oljepris på 100 dollar fatet och Goldman Sachs tror att det snart kommer att ligga på 115 dollar, samtidigt som grupper i väst bryter kontakterna med Ryssland. BP har tillkännagivit att man säljer 16 procent av sina tillgångar i Rosneft och statsägda norska fonder säljer för fullt alla sina ryska tillgångar.

Priset på gas ligger på drygt 100 euro per MWh. I syfte att begränsa verkningarna för invånarna i Europa har de styrande valt att inte låta sanktionerna gälla köp av rysk gas eller kontakter med de finansiella aktörer som är knutna till den sortens transaktioner. Rädslan för att Vladimir Putin när som helst kan strypa leveranserna till Europa är redan stor på marknaderna. Europa har aldrig någonsin köpt lika mycket gas av Ryssland som sedan i torsdags.

Översättning: Björn Erik Rosin